

Küzdelem a pápai hivatalért

MICSODA SZEMREHÁNYÁS! A *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (FAZ) első oldalán megjelent tárcájában *Christian Geyer* Ferenc pápa *Amoris laetitia* kezdetű iratát veszi célba, és leszedi róla keresztvizet. A következőket állítja: Ez a pápai tanító irat „tanítás a házasság és a házasságtörés dolgairól”. Mivel Ferenc egyházi szempontról nem egyértelmű nyelvezettel fogalmazta meg művét, „a bűn fogalmának tényleges elvesztését mozdítja elő”. A pápa ily módon nem csupán a hívőket zavarja össze, hanem néhány vértanúval és szenttel szemben is ámulást övet el. Ferenc pápa e forradalmát támogatja a bécsi bíboros érsek, *Christoph Schönborn* „rajongó” dicshimnusa, valamint *Walter Kasper* bíboros „szfinksz jellegű” értelmezése, miszerint bár Ferenc nem töröl el semmilyen tanítást, de „mindent” megváltoztat.

Geyer nem bíboros, nem is teológiai professzor, hanem publicista. De nem kell Vatikán-szakértőnek lenni ahhoz, hogy sejtjük: konzervatív körök feltorlódott rosszkedvét fejezi ki, ezzel a mottóval: „Ez a pápa, aki különben is gyenge teológus, hogyan vihet bele ilyen bizonytalansági elvet egy évszázados tanításba?”

AZ EMBER SZERETNÉ MEGNYUGTATNI a megriadt konzervatív lelkeket, és odakiáltani nekik, hogy az egyházi jogot nem lehet közvetlenül levezetni Jézus tanításából, hogy létezett olyan időszak, amikor az egyháznak egészen más alakja volt, és határozottan kevesebb energiát fektetett abba, hogy jó és rossz részre ossza az emberi szexualitást. És hogy több, különösen is „tisztaként” tisztelt szentnek talán mégiscsak olyan egyoldalú felfogása volt a szexualitásról, hogy egészen jót tenne nekik némi bizonytalanság és irgalmasság à la Ferenc.

De az ember nem jut hozzá, mert egymást érik az események. *Peter Seewald* újságíró csupán néhány nappal *Geyer* frontális támadása után *Utolsó beszélgetések* címmel mutatta be a nyugalmazott pápával, XVI. Benedekkel készített interjújának kötetét. Ebben Benedek dicshimnuszokat zeng az utódáról, de aki képes olvasni a sorok között meghúzódó háttérzöveget, annak nem nehéz felismernie két másik

vezérmotívumot: Benedek számára arról van szó, hogy felfényezze saját pápai működését és saját teológiai szempontjait, ezen túlmenően pedig még egyszer le akar számolni azokkal, akik teológiailag másképp gondolkodnak, és akikről úgy érzi, hogy egész életében félreértették őt, és rosszul bántak vele. Célkeresztjében különösen a II. Vatikáni zsinat utáni német teológia áll.

Az, hogy ehhez egy olyan újságíró választ, mint *Seewald*, sokat elárul Ratzinger rossz emberismertéről, amit a könyvben maga is nyíltan megvall. Ízelítő az előszóból: *Seewald* „a világ leghíresebb bíborosaként”, „Isten filozófusaként” írja le Ratzingert, aki „korának legjobb haladó teológusai által iskolázottan” már „nem szokványos káplánként” képes ifjúsági csoportokat lelkesíteni. Eltérően más haladó teológusoktól, akik „meglehetősen kispolgári elképzelésekhez idomulnak, és többnyire csak a fősodort veszik igénybe”, Ratzinger ellenáll a felvizezés minden kísértésének, és ezért „bőséges verést” kell elviselnie. Idős bíborosként „egyfajta szegletkővé lett, amelyre senki sem akart felülni”. (Vegyük észre a bibliai párhuzamot a 118. zsoltár és Mt 21,42 szenvedő igaz emberével!) De aztán a bíborosok II. János Pál utódává teszik, „és ő tudja, mi a teendő”. Nem csupán „minden törés nélküli átmenetet valósít meg”, hanem arra is képes, hogy „megvesse a vallási tanítás alapját a harmadik évezred számára”. (A folyamatos vezérmotívuma, amely itt először csendül fel, azért olyan fontos, mivel a Ferencel szembeni fő szemrehányás abban áll, hogy szakít a hagyománnyal és a hivatalos tanítással.)

Hősies küzdelmében saját emberei sajnos cserbenhagyják Ratzingert/Benedeket, mondja *Seewald*. Tehetetlenül ki van téve „azon sajtópontok szünet nélküli pápaeltárgyalásának, amelyek saját elképzeléseiket akarják érvényre juttatni”. E helyt persze szívesen megtudnánk, milyen teológiai elképzelései vannak például a Springer-konzernnek, hiszen az mégiscsak kiadta Benedekkel együtt a Képes Bibliát.

DE VISSZA RÓMÁBA! A többi bíboros „elmulasztott segítségnyújtá-

sát” talán arra lehet visszavezetni, hogy vakság verte őket. Egyszerűen nem voltak képesek fölismerni, hogy „a pápai hivatal nem volt képes kimeríteni azokat a lehetőségeket, amelyek ennek a pápának a személyében adódtak voltak”. Érdekes megfontolás: Nem Benedek volt túl kicsi a hivatalhoz, hanem fordítva, a hivatal volt túl kicsi Benedekhez. Bárhogy legyen is: „Senki másnak nem volt meg a műveltsége, megfelelő pályafutása, ereje és inspirációja ahhoz, hogy Jézusnak a felismerhetetlenségig összekarcolt képét szigorú tudományos gondossággal és misztikus realizmussal megtisztítsa, és hozzáférhetővé tegye az emberiség számára.”

Ezért elővételezi *Seewald* a történelem ítéletét: XVI. Benedek „a legjelentősebb pápák egyike volt, a modern kor egyháztanítója, olyan, amilyen nem lesz több”. Mivel ezen túlmenően még Istenéhez fogható szelid lelkület jellemezte, „még ámulókat is elviselt” (második párhuzamba állítás a szenvedő igazzal!), ezért most „méltatni kell Öszentségét”, és fenn kell tartani művét az utókor számára.

Ennyit *Seewald* megközelítésmódjáról. De a Ferenc pápának szánt tulajdonképpeni pofont azoknak a tulajdonságoknak a listája tartalmazza, amelyeket Benedek követői annyira „nélkülöznek”: „okos beszédei, amelyek képesek voltak hűsíteni az elmét és megmengetni a szívet; nyelvezetének gazdagsága; elemzéseinek becsületessége; végtelen türelme az odafigyelésben; a forma nemessége, amelyet más egyházi férfú nemigen testesített meg. Nem utolsósorban modernitása, amit sokan nem tudtak vagy nem akartak fölismerni. Ehhez azzal a készségével is hű maradt, hogy megtegyen olyan dolgokat, amiket korábban senki sem tett meg.”

Eltekintve attól, hogy a kör négyesítésével a „törtetlen folytonosságot” állítani és ugyanakkor olyan dolgokat magasztalni, amiket korábban még senki sem tett meg – hogyan értsük másként ezeket a sorokat, mint Ferenc pápáról hozott megsemmisítő ítéletként?

Igy aztán az első húsz oldal elolvasása után tulajdonképpen csak egy kérdés vetődik fel: Mennyire

valószínű, hogy XVI. Benedek a kiadás előtt *nem* olvasta az előszót? Ha azonban – és alighanem ebből kell kiindulni – megengedte ezeknek az udvari hódolatoknak a megjelenését, főképpen egy olyan könyvben, amely személyes hagyatékának számíthat, akkor milyen nagyra kell lennie utódával kapcsolatos frusztrációjának? Ténylegesen mi a helyzet a szerénységével, amelyet mindenfelől dicsőítenek? És mit ér az a hallgatási ígéret, amelyet ilyen látványosan megtörnek? Teljesen igaza van a *Stimmen der Zeit* jezsuita főszerkesztőjének, amikor azt mondja, jobb lenne, ha ez a könyv nem létezne.

AZ A PATETIKUS-MIMÓZASZERŰ HANGHORDOZÁS, amely végighúzódik a 250 könnyen olvasható interjúoldalon, annyira bosszantó, hogy

elfedi a könyv érdekes oldalait. Még egyszer felvillan/felragyog az egyház letűnt társadalmi formája, az érdeklődés ama németországi teológia iránt, illetve a rezonálás erre a teológiára, amelyet ma már nem lehet elképzelni. Némely szakaszok emberileg meghatóak, mivel felcsillan bennük Benedek magányossága. Az ember olykor elesodálkozik azon a teológiai platonizmuson, amely nem engedi, hogy akár olyan egzisztenciális katasztrófák is megkérdőjelezzék, mint például Auschwitz. A Paradicsomról alkotott elképzelések úgy jelennek meg mint gyermekkori emlékek újbóli feltámadásai, és megmutatják a gondolkodó és az imádkozó közötti szakadékot. A személyes spiritualitás és a tudományos teológia nincs mindig fedésben, „Isten filozófusának” estében sem.

Az ember becsukja a könyvet – és utolsó alkalommal csodálkozik el. Miközben XVI. Benedek mindig a kettős, XVI. Benedek/Joseph Ratzinger szerzői megnevezést használja minden személyes jellegű publikációjában (tehát hivatalos irataiban nem, de például Jézusról szóló könyveiben igen), vagyis ragaszkodik a pápai név és saját nevének finom megkülönböztetéséhez, ez a megkülönböztetés éppen az „utolsó beszélgetésekben” hiányzik. Meglehet, ezt mint formalitást figyelmen kívül lehet hagyni – de az is lehet, hogy ez a nyugalmazott pápa utolsó kísérlete arra, hogy „dogmatizálja” a maga látásmódját.

Michael Schrom

Forrás: Publik-Forum, 2016/18

Milyen a jó prédikáció?

Mivel Jézus követőinek valljuk magunkat, ezért a jó prédikációnak meg kell felelnie a jézusi elvárásoknak. Azaz jó hírt kell közölnie, azt az Evangéliumot, hogy a Teremtőnk feltétel nélkül szerető Isten.

Ebből következik néhány elvárás:

- A prédikáció csak akkor említse az olvasmányt, ha az erről a szerető Istenről szól, vagy Jézus gondolkodását, az akkori kortükörözi (semmi esetre se szóljon az olvasmányról, ha az az Ószövetség büntető Istenét említi, mert ez megzavarhatja az egyszerű hívőt; de a különböző, már tanítás-aktualitásokat vesztett mózesi történetek is csak zavarók lehetnek).

- Ugyanígy a prédikáció csak akkor említse a szentleckét, ha az összhangban van a jézusi gondolatokkal, az Evangéliummal.

- A prédikáció alapja mindig az Evangélium legyen, abból is az a gondolat, amit Jézus üzen. De ahhoz, hogy ez egyértelmű lehessen, mindig el kell mondania, meg kell magyaráznia, hogy Jézus korában mit értettek azon a tanításon, milyenek voltak a körülmények. Addig, amíg nem tudjuk, hogy miként gondolkodtak az akkori emberek, nem tudjuk tisztán felfogni a jézusi gondolatokat, szándékot. (Ha a saját gyerekemnek elmesélem, hogy lementem egy üveggel tejért, s a bol-

tos egy nagy kannából kimérte azt, akkor ő ezt biztosan nem érti! El kell mesélnem, hogy ifjú koromban nagy merőkanállal, kannából merték üvegbe a tejet.)

- A prédikáció foglalja össze, hogy Jézus mit akart mondani, miért mondta az adott tanítást, s mit mondana, ha ma ugyanolyan helyzetben itt lenne köztünk. MINDEN jézusi gondolat ma is aktuális, mai példakkal magyarázható, mert bár eltelt 2000 év, mi mégsem változtunk.

- Mivel a tanítás a szerető Istenről szól, a prédikáció világítson rá helytelen cselekedeteinkre, jelezze a jó utat, büntudat keltése nélkül is adjon indítást a jobbá váláshoz. Teremtőnk nem azt akarja, hogy büntudatunk legyen, hanem azt, hogy ne vétkezzünk újra, s próbáljuk jóvátenni hibáinkat (tékozló fiú...).

- A jó prédikációban lehetőleg legyen egy mai jó példa, egy követendő cselekedet, személy, ami vagy aki azt jelzi, hogy nem lehetetlen a jézusi elvárásoknak megfelelni.

- A jó prédikáció sugározza, hogy aki elmondja, hisz benne. Elhangzása után a híveknek is hinniük kell, hogy ők is tudnának jézusi módon élni, csak akarni kell, csak hinni kell benne.

- A jó prédikáció lehetőleg annak a kis közösségnek szóljon, amelyik abba a templomba jár, s így magára ismer a prédikációban. De ne a „bűnösségén” legyen a hangsúly, hanem a változtatás képességén. Mivel Jézus azt mondta: „Te gyetek tanítványommá minden embert”, ezért egy-egy rövid prédikáció elkészítésére, elmondására a pap néha kérjen fel a közösségből egy bölcsőbb hívőt. Így tudja megfontolt gondolkodásra serkenteni őt, s a többieket is. Ha ez a beszéd esetleg tévedéseket tartalmaz, utána a pap még helyre tudja igazítani.

Milyen eredménye kell hogy legyen a jó prédikációnak?

- Az Evangéliumban lévő jézusi gondolatnak ki kell tartania a következő vasárnapig, a következő prédikációig, azaz a hétköznapi dolgok óráiban vagy legalább este jusson a hallgató eszébe.

- Akkor éri el tanító hatását, ha a hívő egy-egy élethelyzetben jó, azaz jézusi megoldást talál, mert eszébe jut a szószékből elhangzott tanítás.

- A jó prédikáció végén nem lógó orrú hívek hagyják el a templomot, hanem mosolygó, tette kész emberek – hisz Jó Hírt hallottak –, akik megpróbálják ma megvalósítani a kétezer évvel ezelőtti tanítást.

Nemes Ákos